

TRANSILVANI'A.

Fóia Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu.

Acésta fóia ese câte 2 cóle pe luna si costa 3 florini val. austr., pentru cei ce nu sunt membrii asociatiunei.

Pentru strainatate 9 franci (lei noi) cu porto postei.

Abonamentul se face numai pe câte 1 anu intregu.
Se abonédia la Comitétulu Asociatiunei in Sibiiu, séu prin posta séu prin domnii colectori.

Sumariu: Unu altu discursu scolasticu alu dlui Dimitrie A. Sturdz'a. — Episcopulu Nicolae Popea. — † Necrologu, Dimitrie Moldovanu. — Pàrti alese din istori'a Transilvaniei. — Diagnosele Cryptogameloru vasculare. — Sciri scolare. — Proçese verbale ale comitetului Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu, luate in siedinti'a dela 3 si 9 Iulie n. — Avisu la deschiderea scólei civile de fete. — Concursu.

Unu altu discursu scolasticu alu dlui Dimitrie A. Sturdz'a.

Simtímu necesitatea, cá dintre cele 35 de discursuri pronuntiate la diverse ocațiuni de càtra fostulu ministru alu culteloru si alu instructiunei publice se mai reproducemu inca numai vre-o doue si anume astadata pre celu din 16/28 Februaríu 1887 dela Asilulu Elen'a Dómn'a.

„Luni, in 16 Februarie, la ór'a 1 dupa amédi, dlu Sturdz'a a instalatu pe domnisiór'a Felicia Racovitia, cá directrice a Asilului Elen'a Dómn'a.

Intregu personalulu Asilului, precum si elevele acestui institutu erau intruniti in sala cea mare, cându dlu Dimitrie Sturdz'a introduse pe noua directrice, cària 'i adresà urmatórele cuvinte:*)

Dómn'a mea.

Ati binevoitu a asculta de insistinti'a Majestatiei Sale Reginei si v'ati decisu a pàrasí liniscea d-vóstra, pentru a primí sarcin'a laboriósá de a conduce acestu institutu.

Insasi acésta decisiune a d-vóstra formédia pentru Asilu o situatiune noua, care'i asigura eșirea din starea caotica in care se afla astadi si intrarea'i intr'o organizare sistematica cu tieluri bine definite.

Sunt convinsu, cá mesurile ce amu luatú pentru restabilirea disciplinei institutului, prin departarea elementeloru principale de desordine, introducerea imediata a unui regulamentu de ordine si de disciplina scolara, stabilirea unei programe de studiu bine chibsuíta, si in fine autoritatea d-vóstre, voru reda Asilului renumele ce'lu avea si pe care, o spunu cu durere, erá in ajunu de a-lu perde.

*) Vedi „Monitorulu Oficialu“ Nr. 253, din 17 Februarie 1887.

Pentru a conduce o scóla trebuie multa munca; inse ia este usióra pentru acela care e petrúnsu de marimea datoriei ce ia asupra'si si care singuru stà in fiacare momentu esemplu neclintitu de virtute, de datorie, de consciintia, de adeveru, de ordine. Atunci conducatorulu scólei e ca unu faru, a càruia lumina e continúu aprinsa, spre a aretà tuturoru calea, intarindu pe cei buni in mersulu lorú pe calea cea dreapta, ajutându pe cei slabi se nu alunece pe càràrile intunecóse.

Nu potú dar de càtu a felicitá Asilulu de decisiunea d-vóstra si sperédiu cá dela micu pàna la mare voru intielege si voru pricepe, cá in acestu momentu solemnú Asilulu a càpetatu o mama doiósá, dar totodata o mama, care stie, cá precum pàrintii cei buni au cea mai mare bucurie sufletésca de a vedea pe copiii lorú crescéndu, cum dice Evangeli'a, in fric'a lui Dumnedieu si in intielepçiune, asemenea preocuparea lorú constanta este de a-i ferí de totu lucrulu reu.

Personalulu didacticu alu scólei trebuie sè se pàtrunda de unu adeveru fórte simplu, dar care este fundamentulu pe care se ridica scól'a: cá elu nu este unu scopu, ci instrumentulu pentru a ajunge la scopu, cá elu este pentru scóla si nu scól'a pentru dènsulu, in fine cá in scóla elevii au dreptulu la devotamentulu celu mai nemàrginitu alu personalului didacticu pentru viitorulu lorú.

Personalulu pedagogicu alu scólei are misiunea cea mai delicata, càci elu trebuie prin purtarea lui corecta intru tóte, corecta in totu momentulu, se dea celu intàiu esemplulu viu a tóta rânduial'a si purtarea cea buna. Daca unu omu onestu nu trebuie se schiópete nici odata in viati'a lui spre unu lucru reu, cu atátu mai puçinu trebuie se schiópete acela, pe care celu mai micu si celu mai fragetu se silesce a'lu imitá. Intàia datorie a unui omu cultu, cu simtieminte religiósé si morale este de a'si infrànge intrènsulu totu ce este reu: acésta este o conditie *sine qua non* pentru acei cari sunt intr'unu contactu zilnicu si de fia-care óra cu copiii, cá crescatori ai

loru. Viati'a trebuie se le fia cá unu cristalu, in care nu se afla nici cea mai mica pata.

Unu lucru primordialu ceru dela d-vóstra, cá se ve concentrați silintiele intr'unu devotamentu comunu, intr'o intielegere fratiésca pentru prosperitatea acestui institutu. Imparecherile, urele, discordiile, trebuie se dispara cu desavérsire, si ministerulu este hotarítu, cá pe cátu 'si va pune tóta silinti'a de a da Asilului totu ce'i trebuie in privirea morala si materiala, asemenea se fia de cea mai mare energie pentru a stárpí relele obi-ceiuri din acésta scóla.

Facu atentu la acésta si pe personalulu administrativu intregu. Ministerulu nu v'a crutia pe nici unulu, ori care 'i ar fi positiunea si vechimea, care va fi cauza de desordinu si de scandalu. Se fia odata pentru totu-déun'a, bine stiutu de toti, — cá nimeni din cei cari locuescu in Asilu, nu are dreptu de a face din locuinti'a loru aci unu locu de petrecere — cá nimeni din cáti locuiescu in Asilu nu au dreptulu a nesocoti ordinea se-vera, care trebuie se domnésca in ori ce scóla, care me-rita acestu nume, — cá nimeni din cáti locuescu in Asilu nu au dreptulu de a deveni instrumentele unei rele deprinderi óre carei, cáci o rea deprindere, cátu de mica si neinsemnata la inceputu, este sorgintea celoru mai mari desordini viitóre.

Daca inse personalulu didacticu si pedagogicu alu Asilului, daca personalulu administrativu alu Asilului au a'si indepliní cu totii datorille loru cátra scóla: elevele Asilului si ele au mari si insemnate datorii.

Se nu 'si inchipuiasca nici un'a din eleve, cá ele, intrate odata in Asilu, au drepturi si nu au datorii. Mai ántáiu de tóte trebuie se spunu eleveloru, cá omulu se nasce in lume cu datorii si cá acestea 'lu urmarescu pâna in morméntu. Drepturile esista numai pentru acela care 'si cunoásce, care 'si pazesce, care 'si face datorille. Datoriile eleveloru unei scólei sunt fórté simple — se invetie si sè se pórté bine. Cine nu invatia si cine nu se pórtá bine in scóla, nu numai nu merita a siedea in scóla, dar nu trebuie se mai faca parte din scóla, pentru cá impédica pe cei-lalti scolari in mersulu loru sanatosu si dreptu. Asia dar elevele Asilului voru sti cá ministerulu va eliminá din acestu institutu fàra crutiare pe tóte elevele, cari nu invatia si cari se pórtá reu. Cine nu va pazí rándueal'a scólei, cine nu se va silí a trecé din o clasa in alt'a, aceea eleva va fi departata din Asilu si trimisa sau la parinti si rudele ei, sau la manastire. Nu s'a claditu acestu Asilu cu atáta cheltuiala, nu au lucratu la ridicarea lui inimi píóse si generóse, pentru cá se facemu din elu unu adapostu alu leneviei si alu trándaviei. Prin urmare elevele trebuie sè se puie pe munca si pe invetiatura.

Dar acésta nu este suficientu. Elevele Asilului trebuie se fia supuse ránduelei celei bune, — fi-va ea scrisa sau nu. Rándueal'a cea buna este sadita in inim'a fia-càrui omu. Se nu minti si se nu furi, sunt porunci dumnedieesci. Asia daru sè se stie de cátra tóte ele-vele, cá minciun'a va fi urmarita de aprópe, pentru cá ea este celu mai mare viciu ce se póte lega de unu omu,

si pentru cá din minciuna izvoresce totu reulu. Se ve deprindetí cu adeverulu, cáci cine spune numai adeverulu si faptuesce numai dupa adeveru, acela póte pasí cu fruntea senina si ridicata, fàra frica, in mijloculu lumei intregi. Se fiti ascultatóre si supuse invetiatoriloru vostri si celoru ce cauta de voi; cáci numai astfelu puteti se le aretati recunoscinti'a pentru munc'a si silinti'a ce ei punu intru a ve cresce si a ve cultiva. Se țineti de rándueal'a scólei cá de unu lucru sfántu, cáci numai omulu cu rándueala scapa in lume de necasuri, ér' rándueal'a se invatia numai din copilarie.

Domn'a mea,

Intrati intr'o casa de care ve léga suvenire scumpe.

Intrati intr'unu institutu, asupr'a càruia stà ochiulu neadormitu alu unei Regine, care, cá Regina si cá femeia, este fal'a tierei nóstre. Ati avutu dovedi in dilele aceste grele chiar, prin care a trecutu Asilulu, cu cáta iubire, cu cáta caldura Ea a imbratisiatu acestu institutu. Acésta va si decisu a ve pune in capulu lui.

Dumnedieu se ve ajute si se ve intarésca! Dar noi cu totii ve multiamimu pentru sacrificiulu ce faceti bine-lui publicu, si care va remànea cá unu esemplu demnu de imitatu pentru tiar'a intréga.

Episcopulu Nicolae Popea.

Pentru natiunea romana din monarchi'a austro-ungurésca ocuparea unui scaunu episcopescu, fia prin alegere, fia prin denumire suverana, totu-déun'a este si remàne unu evenimentu, care trebuie se ocupe locu nu numai in istori'a eclesiastica respectiva, ci si in cea nationala. Cu atátu mai virtosu ne simțimu si noi prea placutu indemnati, cá cu ocaziunea ocuparii scaunului veduvitu alu episcopiei dela Caransebesiu de cátra pré-sánti'a sa domnulu episcopu Nicolae Popea se re-producemu si noi in acestea colóne schiti'a biografica a demnului si eruditulu domnu episcopu asia cum o afla-ramu in fóia diecesana din Caransebesiu.

„Ilustritatea sa noulu Episcopu alu diecesei Caransebesiului s'a nascutu la 17 Februaru v. 1826 in Satu-lungu lângá Brasiovu in Transilvani'a. Parintii lui: binemeritatulu parochu din Satulungu, biseric'a de susu cu hramulu Adormirei Maicei Domnului, Neagoe Popea nu mai este intre cei vii, dar mam'a Voic'a, nascuta Verz'a-Popovicu este inca in viétia.

Din botezu primi numele Neagoe, care inse in clasele inferióre 'lu schimbà in Nicolae, si acestu nume i se dede in modu canonicu la intrarea sa in tagm'a monachala.

Dènsulu a fostu fiulu celu mai mare intre siepte frati si o sora, afara de doi frati reposati toti frăținii sunt in positiuni onorifice sociale: de preoti, profesori s. a.

Studiile gramaticale inferióre le făcù in Brasiovu, éra din clas'a gimnasiala numita pe atunci: „Poesie“ incolo, precum si primul cursu de filosofia 'lu absolvà in Blasiu, apoi cursulu alu doilea si drepturile in Clusiu, fiindu la terminarea loru abia trecutu de 21 de ani.

Sciintiele teologice le absolvà dupa normele de atunci la facultatea teologica romano-catholica a Universitatii din Vien'a cá alumnu alu convictului imperialu din partea eparchiei ardelene.

La anulu 1849—50 intrà in serviciulu administrativu politicu cá cancelistu la locotiinti'a transilvanéna, mai târziu cá protocolistu si concipientu la pretur'a ces. reg. din Dev'a, éra la anulu 1852 fû numitu de actuariu si nu multu dupa aceea de adjunctu la judecatori'a ces. reg. din Siomcut'a-mare, care oficiu 'lu purtà pâna la anulu 1856.

In urm'a trecerei din viatia a protosincelului, profesoru de teologia si secretariu consistorialu Dr. Grigorie Pantazi, Archiepiscopulu si Metropolitulu Andreiu Baronu de Siagun'a 'lu chîema a inlocuí pre „fiiulu seu celu iubitulu Grigorie“ si astfel intrându in statulu monachalu, percurse repede in decursu de unu anu gradurile de diaconu, protodiaconu si sincelu si ajunse protosincelu.

Totu-odata fû numitu la anulu 1856 de secretariu consistorialu, profesoru de teologia si administratoru protopresbiteralu alu tractului Noerichului.

La anulu 1864 intre lucrarile organizátore pentru restaurat'a Metropolie si crearea constitutiunei nóstre bisericesci, inaintà la postulu de asesoru consistorialu, purtându inse si profesur'a teologica si administrându intr'un'a si numitul protopresbiteratu pâna la anulu 1869 inclusive.

La memorabilulu sinodu archidiececanu din anulu 1870, cându se organisà Consistoriulu archidiececanu pre bazele statutului organicu, fericitul Archiepiscopu Andreiu intre aplausele generale ale sinodului, 'lu numí Vicariu-archiepiscopescu, éra la anulu 1871 'lu chirotesi de archimandritu.

Cá celu dintâiu functionariu in archidiececa dupa Archiepiscopu, Vicariulu archimandritulu Nicolae Popea, dupa mórtea Marelui Andreiu conduse pe timpulu celoru doue sedisvacantie cu tactu, intielepciune si blândetie archidieces'a si in specialu Consistoriulu archidiececanu. Si precum pâna aci, asia si de aici incolo aflamu pe archimandritulu Nicolae Popea in cele mai onorifice si importante missiuni: cá deputatu dietalu si congresualu, cá asesoru alu Consistoriului metropolitanu si altele cu celu mai zelosu devotamentu in serviciulu bisericeii nóstre.

Nu cu mai puçinu zelu si abnegatiune participà Ilustritatea S'a noulu Episcopu Nicolae Popea dela pâsirea sa in viét'i'a publica la tóte causele nationale, literarie si preste totu culturale ale poporului romanu si anume: cá deputatu la diet'a transilvana dela 1865, cá deputatu la senatulu imperialu din Vien'a totu de acelu timp, apoi la infintiarea „Associatiunei transilvane“ càreia dela inceputu se făcù membru fundatoriu si totu asemenea si la „Reuniunea pentru fondu de teatru românù“, cá membru pe viatia la „Reuniunea romana de agricultura“ din comitatulu Sibiului si preste totu cá membru ordinariu alu mai multoru societati literare si scientifiche.

Intre tóte aceste lucrari incordatóre de spiritu si obositóre, archimandritulu Popea mai aflá timpu a se ocupá si cu literatur'a nóstra romana, care c inavutí cu deosebire prin doue scrieri cunoscute publicului nostru si anume: „Vechea Metropolie ortodocsa romana a Transilvaniei“, (1870) si Biografi'a „Archiepiscopului si Metropolitului Andreiu Baronu de Siagun'a“ (1879). Scrierea ultima a fostu premiata de sinodulu archidiececanu.

Aceste calitati eminente, aceste merite necontestabile le recunoscù si Academi'a romana de sciintie din Bucuresci, alegèndu-lu inca la anulu 1877 de membru onorariu alu ei.

Credemu, cà nu vomu ofensá cunoscut'a modestie si nepretensiune a Ilustritatii Sale, daca vomu mai aminti la acestu locu, cà dela anulu 1856 pâna la stingerea marelui si frumosului meteoru alu bisericeii si natiunei romane, a nemuritoriului Archiepiscopu si Metropolitulu Andreiu, Nicolae Popea a fostu neintreruptu pe lângã marele barbatu, pe carele 'lu venerá cu pietate fîfésca si de care a fostu iubitulu cu parintésca iubire pâna la ultim'a lui resuflare, ba càrui'a chiar dènsulu 'i inchise ochii.

Alu doilea Archipastoriu alu diecesei Caransebesiului se distinge nu numai prin eruditiunea sa superióra, avèndu precumu amu aretatu mai susu, sciintiele filosofice, juridice si teologice si vorbindu afara de limb'a romana cea latina, germàna, magiara si francesã, dar totdeodata si prin invapaiatulu seu zelu pentru bisericea ortodocsa si poporulu nostru romanu, prin neconstestabilulu si defecatulu seu patriotismu, basatu pe principiulu egalei indreptatiri a tuturoru nationalitatiloru si bisericelor din patria, prin o natura blànda, afabila si simpatica si mai pe susu de tóte prin caracterulu seu firmu barbarescu, carele prin tóte schimbarile timpului si l'a sciutu pastrá totdeun'a curatu si nemaculatu.

Astfelu la etatea de 63 de ani, dar inca in deplina putere si virtute trupésca si sufletésca 'lu ajunse trecerea din viét'ia a iubitului primu Episcopu romanu alu Caransebesiului Ioanu Popasu, cu care din tineretie s'a aflatu in cele mai intime referentie de amicu“.

✠ **Dimitrie Moldovanu**, consiliariu aulicu in pensiune, membru fundatoru alu Associatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu, in diminétia din 29 Maiu v. la 9 óre si-au datu nobilulu seu sufletu, dupa scurte suferintie, in etate de 78 ani, in mànila Creatorului. Remasitiile pamèntesci ale scumpului defunctu s'au inmormèntatu Miercuri in 31 Maiu (12 Iuniu) a. c. in cimiteriulu greco-orientalu dela pórtã turnului.

Sibiiu, in 31 Maiu (12 Iuniu) 1889.

Iohanna Moldovanu nasc. de *Farkas*, ca sotie. *Ecatarin'a Dregics* nasc. *Moldovanu*, *George Moldovanu*, notariu cercualu, frati. *Iohanna Badila* nasc. *Moldovanu*, fiica. *Ioanne Badila*, cons. la trib., ginere.

Parti alese din istoria Transilvaniei.

În legătura cu anunțului publicat în Nr. 1 din Iunie a. c. ne permitem a da și la locul acesta unele informații, pentru că lectorii se aiba ocaziune de a cunoște, cam ce au se aștepte dela studiul acela, anume din precuvențare și sumariu.

„De câțiva ani încôce se astépta dela mine, că înainte de a me muta și eu la parinții mei pe urm'a contimpuranilor mei, cari me lasara aici aprópe singuru că într'o lume straina de noi, se adunu la unu locu, în o forma óre-care istorica incai evenimentele principali, prin care ne trecuse patri'a cu popórale sale conlocuitoare, prin urmare și cu poporul nostru romanu mai virtosu în anii catastrofelor universali 1848, 1849, cum și de atunci încôce.

Dorința generațiilorlor actuali relativa la scrierea istoriei nóstre moderne este legitima, justificata și cu exemplulu compatrioților nostri de alte nationalitati, în ale caror limbi mai alesu dela 1861 încôce aparú fórté desu „istorii“ din acei ani în totu respectulu epocali.

Alti amici și binevoitori ai mei 'mi cerusera, anume cu ocaziunea solemnității din 8 Maiu 1887 că se 'mi adunu la unu locu scrierile originali, câte voiu fi publicatu în cincideci de ani ai activității mele. Eu inse rogu fratiesce pe binevoitorii mei, că se fiu dispensatu de o lucrare că aceea, care pretinde o alegere critica și minútiósa, cu punerea în cumpana a multor impregiurari, precum, etatea mai juna ori mai înaintata, censura preventiva până la 1848; dupa aceea revoluțiune, resboiu civilu, legea stataria publicata din partea Ungariei, lege martiala austriaca, existența între doue focuri; dupa pacificare absolutismulu discretionariu; lege de pressa fórté severa, esceptionala; dela 1860 înainte o era nóua cu forme constitutionali; din 1867 încôce Transilvani'a pusa la discretiunea guvernului centrale din Ungari'a. De ar fi cursu inse în cincideci de ani ríful evenimentelor incai pe atâta de linu și daca noi ne-amu fi bucuratu de nu știu ce libertate ideala, eu în nici-unu casu nu me simțiu competentu a fi judecatoriu alu scrierilor mele, care preste acésta se afla risipite în „Gazeta“ și în „Fóia“, în „Transilvani'a“ și în „Observatoriu“, unele din 1849 în „Bucovin'a“, altele din 1868 în „Romanulu“, din anii anteriori în „Erdélyi Hiradó“ din Clusiu, în „Siebenbürger Wochenblatt“ din Brasiovu până în 1848; dupa aceea în „Wanderer“, în „Ost und West“ din Vien'a etc. De s'ar afla din tóte numai $\frac{1}{10}$ de vre-o valóre, totu ar da preste doue sute de cóle tiparite, care aru costa numai în câte 1000 de exemplarie preste 6000 fl. v. a. Deci se mi se permita a pune postulatu din urma la o parte și se remânemu numai pe lângă prim'a problema ce mi s'a pusu, adeca descrierea evenimentelor, preste care trecuse patri'a nóstra împreuna cu monarchia în anii 1848—1849 și dăpa aceea.

Chiaru și acésta problema este împreunata cu mari dificultati. Decátu se avemu noi istoria scrisa în limb'a

nóstra cu superficialitate și cu lipsa totala de critica, mai bine se nu o vedemu, până nu va mai disparea, conformu legiloru naturei, incai una generatiune dupa cea din 1848.

Afara de intimpinarea patimilor și a urelor învechite, heredite din strabuni, omulu seriosu mai dă și preste alta greutate la scrierea istoriei contimpurane, daca voiesce nu numai se însire fapte seci, dara se 'și dea și parerea asupr'a lor. În acestu casu istoriculu are sa presupuna că de siguru cunoscintie istorice întinse din trecutul mai departatu alu Ungariei, cu tóte tierile apertinente, precum și alu monarchiei întregi și chiaru alu tieriloru învecinate. Noue inse ne este cunoscutu, că din nefericire în tierile locuite de romani până în 1848 chiaru și istoria patriei sau erá scósa cu totulu din cele mai multe scóle, ori că, în spiritulu sistemei de invetiamentu erá tractata asia de vitregu și cu atâta reserva, în câtu junimea studiósa necum se póta trage din studiulu istoriei vre-unu folosu practiculu pentru viația, nu 'i putea fi nici macar de o scurta distractiune, precum iar fi o secatura de romanu. Chronicle manuscrise remase din betrâni au fostu oprite a se tipari, éra unele s'au pututu publicá numai castrate.

S'a crediutu adeca vécuri întregi, că mai alesu la popórale subjugate cunoscintiele istorice aru fi periculóse, că-ci acelea aru deschide ochii lor sufetesci și le-aru înboldí că se invetie a cugeta și a judeca.

Dupa multa meditatiune și cumpanire a impregiurilor în fine amu cunoscutu, că daca noi romanii voimu se ne citimu istoria contimpurana cu folosu practiculu, ne cauta se mergemu dela 1848 celu puçinu pe 160 de ani înapoi.

Evenimentele 'și au logic'a lor neindurata, ele curgu unele din altele și se ținu cá verigile lantiului. În viația de tóte dilele se crede și se dice cam de regula, că de exemplu evenimentele politice și bellice aru fi totu atâti feti ai unor persoane predestinate a le produce, incai și a trage din acelea consecintiele. Ochiulu istoriculu este datoriu a cercetá, nu cumva chiaru și barbatii de statu sau generalii cei mai geniali în ochii lumei, în realitate au fostu numai indeplinatorii unei vointie multu mai potente decâtu erá vointia lor. Lectorulu întieptu va urmari pasu de pasu legatur'a dintre evenimente, spre a putea alege aceea ce este în trensele consecintia logica, din cea-ce póte se fia dóra numai unu jocu alu destinului, màna supraomenésca.

Patrioții luminati ai ori-carei tieri se întréba pre sine: cum va fi ajunsu patri'a lor în starea de acum, fericita sau nefericita, placuta sau neplacuta. Intocm'a asia se întréba și fiii patriei nóstre mai anguste, éra doritulu respunsu 'lu astépta dela istoria. Ferice de noi, daca acelu respunsu placutu sau neplacutu, va fi celu puçinu sinceru și exactu.

În cei vre-o treidiecei de ani din urma unii istorici compatrioți de ai noștrii magiari și germâni scriindu istoria Transilvaniei facura câte c esceptiune dela alti scriitori anteriori, demna de recunoscintia nóstra în mai multe casuri, în care înaltiându-se mai pre susu de in-

vechit'a ura nationala au sciutu se fia inpartiali fatia si cu poporul romanu; si daca pe acei compatrioti scutiti de patim'a urei nationale sau si religiöse nu'i numimu la loculu acesta, nu vomu lipsi inse a cita opurile loru in decursulu acestui studiu alu nostru.

Intr'aceea nici unulu dintre compatriotii neromani nu s'a simtitu obligatu a studia istori'a patriei totodata si din punctu de vedere romanescu. „Natiunea romana nu a fostu numerata intre asia numitele „staturi“, adeca nu erá considerata cá natiune indigena politica, sau cum se mai dice dela 1848 „individualitate politica“; acésta este scus'a istoriciloru neromani.

Daca natiunea romana nu erá recunoscuta cá individualitate politica, ea se afla totusi in acésta tíera de atâtea vécuri in numeru preponderantu, locuiesce si in Ungari'a pe unu teritoriu fórte intinsu. Se póte óre, cá poporul acesta, vrendu ne vrendu, se nu fia avutu nici o influintia asupra destineloru patriei comune? Au avut'o fara nici-o indoieála in casuri nenumerate si in mani'a tuturoru góneloru la care a fostu expusa atátu pentru nationalitatea sa genetica, cátu si pentru religiunea sa. Exista in Europ'a atâtea monarchii mari si mai mici, au existatu totdean'a, in care „Demos“ — propriulu poporu, — immens'a majoritate de milióne — nu a fostu considerata nicidecum cá factoru politicu de cátra aristocrati'a sau oligarchi'a grupata inpregiurulu tronuriloru. De nationalitate homogena sau heterogena, totu un'a, poporul, adeca mai toti locuitorii statulu erau considerati numai cá materialu brutu, in multe tieri curatu cá sclavu, càrui erá pe aci se i se denege chiaru si sufletu omenescu. X Cu totu acelu despretiu inse, cu care erá tractatu poporul, acelea aristocratii sau oligarchii nici douedieci si patru de óre nu aru fi fostu in stare de a sustinea ele singure statulu. La intrebari inse de acestea sunt datori se dea lumii respunsu inpartialu si bine studiatu carturarii de nationalitate romana.

Binecumentata se fia tierèn'a scriitoriloru nostrii din prim'a jumetate a vécului nostru si pâna la cei ce se mutara dela noi in anii din urma, cari toti au spartu unu drumu largu, abia calcatu mai inainte de cátra cinev'a din protoparintii loru, pe care acum generatiunile potu inainta cu atátu mai bine, cu cátu izvóra istorice se deschidu pe fia-care di mai multe si documentele se descopere si aduna cu miile.

Vomu apuca pe calea betràniloru si ne vomu adopera, cá celu puçinu pe acéstu periodu pe ani doue sute se urmarimu firulu evenimenteloru din acésta tíera, inse asia, cá pre cátu ne ajuta isvórale de care dispunemu si pre cátu suferé impregiurarile actuali in care ne aflamu, se dàm loculu cuvenitu peripetiiloru si catastrofeloru prin care a trecutu, raporturiloru in care a statu poporul romanu intregu sau in parte, cátra celelalte popóra conlocuitoire si cátra societatile religiöse ale acestora.

Se totu dice, cá e timpul supremu cá se ne dàm de aci inainte noi in de noi educatiune nu numai sociala, ci si politica. Dara o problema atátu de grea

precum este acésta se póte deslega cu ajutoriulu istoriei numai asia, daca pre lãnga calitatile bune ale poporului si ale inteligintiei sale nu vomu ascunde nici vomu netedi pre cele rele, cá se nu tragemu pecatulu.

Inca numai unu cuventu si apoi se apucamu inainte cu Ddieu.

Aceia cari voru fi asteptându dela mine vre-o istoria sistematica, se insiéla. Mi-ati disu se scriu asia, cá se intieléga lectorii romani. Cá se fiu intielesu, am aflu cá metodulu celu mai bunu pentru scopulu ce se urmasesce este acela, pe care'lu recomãnda in dilele nóstre, cátiva istorici europeni de renume mare, adeca a oferí lectoriloru adeverurile istorice mai multu in forma de biografii si monografii, a le ajuta ici-colo cá sè se dedea a le aduce ei insii in legatura, éra mai departe a'i lasa in voi'a loru cá se traga consecentiile pe viitoriu.

Aceia cari se sciú folosi de fapte complinite, voru descoperí si in istori'a acestei tieri multe subiecte de adeverata valóre dramatica si nu odata scene demne de pén'a unui tragedu genialu, scene pâna acum sau necunoscute de locu, sau cunoscute numai la puçini adepti, descendenti mai alesu din familii patriciane.

Sub acésta conditiune se va putea adeveri si in casulu de fatia sententi'a vechia: *Historia est vitae magistra.*

Auctorulu.

Sumariulu

Materiiloru coprinse in volumulu I. din Istori'a Transilvaniei pe doue sute de ani din urma, cari incepu dela anulu 1683. Acestu volumu ajunge cu descrierea evenimenteloru pâna in predilele catastrofeloru din anulu 1848. Elu este impartitu in capete si §§-i.

	pag.
Introductiune	1
<i>Capu I.</i>	
Michail Apafi, consiliarii sei si clasele locuitoriloru	3
§. 1. Din viati'a principelui Michail Apafi si a consortei sale	3
§. 2. Consiliarii	5
§. 3. Curtea principelui si a Dómnei cu personalulu loru	5
§. 4. Clasele sau castele, in care erau inpartiti locuitorii Transilvaniei cátra finea vécului alu sieptespre-diecelea	7
§. 5. Starea politica a Transilvaniei preste totu sub domni'a lui Apafi	11
<i>Capu II.</i>	
Curtea Vienei, cátiva barbati de statu	13
§. 6. Imperatulu si regele Leopold I.	13
§. 7. Leopold Kollonics	18
§. 8. Emericu Tökölyi	20
<i>Capu III.</i>	
Inceputulu negotiariloru diplomatice intre cabinetulu din Vien'a si gubernulu principelui Michailu Apafi	29
§. 9.	29
§. 10. Iesuitulu Dunodu	31
§. 11. Alu doilea proiectu alu lui Dunodu	33
§. 12. Unu alu treilea proiectu de confederatiune	35

§. 13. Condițiunile de tractatu puse imperatului Leopold I. de cătra principele Michailu Apafi cu guvernulu seu si inaintate prin iesuitulu Antid Dunod	pag. 37
§. 14. Missiunea la Vien'a si pe la unii generali	40
§. 15. Érași Antid Dunod	42
§. 16. Corespondentie personali între principele Apafi si imperatulu Leopold	45
§. 17. Consultatiuni, decisiuni si misiuni secrete	45
§. 18. Una lege martiala barbara si caracteristica	53
§. 19. Inca si proiectulu alu treilea de tractatu respinsu orbesce	57
§. 20. Innoirea resboiului cu turcii si ocuparea Transilvaniei	60
§. 21. Tractatulu dela Blasiu	62
§. 22. Vine Carafa. Frica mare. Proiectu de alta diploma. Doue necrológe	68
§. 23. Proiectulu generalului Antonie Carafa substernutu imperatului Leopold I. in anulu 1690 despre modulu cum s'ar putea supune Transilvani'a	73
§. 24. Discordi'a Sasiloru cu Aristocrati'a sub Apafi si sub Leopold I.	84

Capu IV.

Viati'a sociala si morala din dilele lui Apafi si mai târdu	94
§. 25. Exemple de coruptiune mare	94
§. 26. Caderea lui Harteneck, condamnarea si mórtea lui	96
§. 27. Contradiceri flagrante in aplicarea legiloru penale	106
§. 28. Starea poporului cultivatoriu de pamentu sub domni'a lui M. Apafi	110
§. 29. Cultur'a prin sciintie in scóle	118

Capu V.

Starea bisericeii poporului romanu in Transilvani'a si Ungari'a sub domni'a lui M. Apafi si a imperatului Leopold I.	121
§. 30. Consideratiuni generale	121
§. 31. Legi politice, sub care gemuse biserica romaniloru	129
§. 32. Diplome, privilegii, decrete de a le principiloru relative la biserica romaniloru	136
§. 33. Mitropolitulu Sav'a Brancovici	140
§. 34. Mitropolitulu Iosifu Budai	146

Capu VI.

Primele incercari ale unirei religióse cu biserica rom. catolica	153
§. 35. Alti trei mitropoliti si apoi mitropolitulu Teofilu primulu urditoriu alu unirei cu Rom'a	153
§. 36. Inceputulu activitatii Iesutiloru pentru unire. P. L. Baranyi	159

Capu VII.

Incarcarile de emanciparea bisericeii sub Teofilu si Athanasie prin unire cu biserica romano-catholica si cu ajutoriulu casei domnitóre	165
§. 37. Sinodulu din 1697, tñnutu in caus'a unirei	165
§. 38. Mitropolitulu Teodosie alu Ungrovlachici si magnatii reformati contra lui Teofilu	170
§. 39. Athanasie hirotonitu, in lipsa de confirmare imperatésca ajunge in strimtóre de a fi sau a nu fi episcopu	173
§. 40. Sinodulu din Octobre 1698 si agendele aceluia	177
§. 41. Greutatile se inmultiescu din tóte pãrtile	179
§. 42. Diplom'a din 1699. Athanasie inca totu neconfirmatu. Instructiuni sarbede	183

§. 43. Despre executiunea mandateloru coprinse in diplom'a din 1699. Protestele. Cardinalulu Kollonics le infrunta	pag. 186
§. 44. Sinodulu din 4 Septembre 1700 si caletori'a la Vien'a	192
§. 45. Procesu informativu si purificare. Confirmare dela scaunulu Romei. Desculparea. Confirmarea imperatului	200
§. 46. Instalarea. Protestulu dietei din 1701 contra uniunei. Insultarea natiunei romane	205
§. 47. Mitropoli'a si mitropolitulu Romaniloru din Transilvani'a si pãrtile Ungariei	210
§. 48. Alte doue sínóde dupa întórcerea dela Vien'a	214
§. 49. Turburari religióse in Alb'a-Iuli'a, Brasiovu, Fagarasiu. Gabrielu Nagyszeghi	219

Capu VIII.

Evenimente culese din periodulu dela 1700 pãna la 1712	228
§. 50. Famili'a Rakoczi. Insurectiunea	228
§. 51. Evenimente din domni'a scurta a imperatului Iosifu I.	234
§. 52. Evenimente transilvane din epoc'a Curutiloru lui Rakoczi	238

Capu IX.

Imperatulu Carolu VI cá rege alu Ungariei alu III-lea	262
§. 53. Pacea cu Franci'a. Resboiu cu Turci'a	262
§. 54. Evenimentele din Transilvani'a sub imperatulu Carolu VI.	269
§. 55. Impartirea comitateloru între Ungari'a si Transilvani'a. Rebeliune religiósa in unele comitate din cele incorporate. Reforme in administrarea justitiei. Invasiune de emigranti. Arestari pentru conspiratiuni.	280
§. 56. Afaceri si turburari religióse sub Carolu VI in mai multe tieri	284
§. 57. Conspiratiune sãngerósa din caus'a proselitismului	293
§. 58. Afacerile religióse ale Romaniloru din Transilvani'a si Ungari'a	318
§. 59. Resistenti'a episcopului romano catholicu din Transilvani'a fatia cu episcopi'a greco-catholica unita. Alte greutati pãna la confirmare. Mórte cu prepusu	326
§. 60. Planulu unui generalu austriacu de a ridica pe toti romanii dintre sasi si a'i stramuta in Valachi'a mica	332
§. 61. Alta vacantia indelungata la scaunulu episcopescu	335
§. 62. Lupta desperata	341

Capu X.

Evenimente din domni'a imperatesei Maria Teresia	353
§. 63. Coalitiune hostila. Resbóie de succesiune	353
§. 64. Resboiulu de siepte ani cu regele Prusiei	356
§. 65. Reformele imperatesei introduse in tierile proprie austriace, ...	357
§. 66. Reformele imperatesei realizate in principatulu Transilvaniei	361
§. 67. Diet'a deschisa in 23 Ianuariu 1744	362
§. 68. Infintiarea militiei confinarie sau de granitia in Transilvani'a	368
§. 69. Rescól'a Secuiloru si macelulu dela Madéfalva	377
§. 70. Starea poporatiunei rurale iobagite, usiorata încãtva	383
§. 71. Starea romaniloru locuitori alaturea cu sasii in dilele Mariei Teresiei. Gónele	390

Capu XI.

Reforme in biserica rom. cath. si dissensiuni confessionali sub domnia Mariei Teresiei	pag. 397
§. 72. Abusuri si neregularitati la catholici	397
§. 73. Diferentie mari cu protestantii	402

Capu XII.

Certele si desbinarile confessionali intre romani	407
§. 74. Dispositiuni generale luate cu privire la locuitorii de ritu greco-resaritanu	407
§. 75. Luptele episcopului Ioanu Inocentie Clain pentru biserica si natiune pana candu a venitu in pericolu de a fi aruncatu din sala dietei pe ferestra	412
§. 76. Sechestrul Vissarionu	418
§. 77. Caderea episcopului Inocentie devenitu victima pentru natiunea sa Exiliu Turburari necontentite. Renuntiarea	425
§. 78. Acte publice si alte documente relative la turburarile confessionali dintre romani dela 1745 pana la 1770	438
§. 79. Starea invetiamentului sub Maria Teresia in Transilvania	452

Capu XIII.

Evenimente din domnia imperatului Iosifu II.	453
§. 80. Imperatulu Iosifu II. ca pruncu si june, ca coregentu si caletoriu	453
§. 81. Prim'a caletorie a imperatului Iosifu II in Transilvania	457
§. 82. Imperatulu Iosifu II ca singuru domnitoriu absolutu	465
§. 83. A dou'a caletoria a imperatului Iosifu in Transilvania 1783. Usiorarea sclaviei. Concivilitate	468
§. 84. Horaiad'a sau rescola romaniloru	473
§. 85. A trei'a caletorie a lui Iosifu II in Transilvania. Numerarea poporului fara voi'a feudaliloru. Pensionarea guvernatorului Brukenthal	485
§. 86. Baronulu Nicolae Vesselényi betranulu	488
§. 87. Macelulu dela Selisce cu scopu de a iobagi preste 15 mi de locuitori	493
§. 88. Guvernatorulu baronulu Samuilu Brukenthal	497
§. 89. Resboiu cu Turci'a. Participarea Granitiariloru. Scene bellice dela fruntarie. Retragerea reformelor. Mortea lui Iosifu II.	506

Capu XIV.

Evenimente din domnia imperatului Leopoldu II	517
§. 90. Situatiunea critica la ocuparea tronului. Dieta in Ungari'a. Pacea dela Sistov cu Turci'a	517
§. 91. Evenimente din Transilvania si dieta din 1791. Incercare de uniune cu Ungari'a. Cerbicia aristocratica	524
§. 92. Supplex libellus Valachorum, sau adeca petitiunea celoru doi episcopi ai romaniloru etc.	535

Capu XV.

Evenimente din domnia imperatului Franciscu	545
§. 93. Succesiunea la tronu intre cele mai grele impregiurari si desastre mari. Resboie nefericite. Conspiratiunea din Ungari'a si innecarea ei in sange	545
§. 94. Evenimente din Transilvania sub domnia imperatului Franciscu. Diete. Homagiu. Tortur'a desfiintiata. Regulamentele sasiloru. Insurectiunea de nobili contr'a lui Napoleonu. Devaluarea baniloru. Reactiune politica absolutistica. Starea romaniloru sub reactiune	550

§. 95. Fomete mare. Caletori'a imperatului si a imperatesei in Transilvania. Incercarea de a introduce urbariu respinsa. Revolutiuni straine inspira grija	559
§. 96. Reforme in Austri'a. Agitatiuni in Ungari'a. Dieta. Com. Stefanu Széchenyi. Fondu pentru academia. Turburarea spiritelor	564
§. 97. In Transilvania mai intai viatia de visatori, apoi desteptare cu spaima. Arestari de preoti romani. Dieta din 1834/5. Banulu Vlasici. Archiducele Ferdinandu d'Este. Mortea imperatului	574
§. 98. Procesele si captivitatea lui Lovassi, Ludovicu Kossuth, br. Nicolae Vesselényi si ale altor'a din Ungari'a si Transilvania	590
§. 99. Evenimente de inaintea dietei transilvane dela 1837. Dieta seca de rezultate. Petitiunea episcopului Vasilie Mog'a	600
§. 100. Urme de literatura si dezvoltare de viatia nationala in periodulu reactiunii la poporulu romanu din acesta monarchia. Blasiu. Brasiovu	607
§. 101. Dieta transilvana din 1841—3. Guvernatorulu Iosef Teleki. Proiecte de reforme. Limba magiara. Protestulu sasiloru si alu romaniloru. Resbunari. Petitiunea episcopiloru romani	618
§. 102. Turburarile din Blasiu si din tota dieces'a greco-catholica din Transilvania intemperate intre anii 1843 si 1846	627
§. 103. Conservativii la putere. Mortea episcopului Mog'a; successorulu seu. Semne ale timpului. Dieta din 1846/7. Urbariulu. Lipsa de prevedere a catastrofeloru	637
§. 104. Cativa §§-i din articlii de lege urbariala dela 1847	647
§. 105. Scurta descriere a unoru evenimente intemperate in muntii apuseni ai Transilvaniei cu comunele Bucium, Abrudu-Satu si Carpenisiu. Archimandritulu Andreiu Siagun'a. Catharina Varga.	652

(Va urmá).

Diagnosele Cryptogameloru vasculare, care provinu spontanu in Transilvania.

De Florianu Porcius, Cav. alu ordinului coronei de feru class'a III., vice-capitanu emeritatu.

(Urmare).

Ovatu, unu corpu (de es. lumina), ce are asemenare cu figur'a unui ou, adeca la carea lungimea nu intrece latimea mai multu de 2 ori, ambele capete rotundate, inse spre basa mai latu (grosu) si spre verfu mai ingustu (subtire).

obovatu, cá ovatu, cu deosebirea, cá latimea (grosimea) mai mare e la verfu (nu la basa).

cordatu, cá ovatu, inse la basa cu o escisura profunda si aci deodata de ambele laturi cu câte unu lobu latu si la verfu rotundatu.

obcordatu, cá cordatu, inse escisur'a cu cei 2 lobi e la verfu (nu la basa).

reniformu, de forma rotunda, inse mai latu decâtu lungu si la basa cu o escisura profunda.

ovalu, unu corpu, la care lungimea nu intrece latimea mai multu de 2—2^{1/2} ori, inse latimea mai mare e la mijlocu (nu la basa, nici la verfu) si ambele capete rotundate.

elipticu, cá ovalu, inse ambele capete mai acutu-angulare.

oblongu, de forma eliptica, inse lungimea intrece latimea de 3 pana de 4 ori.

deltoïdîcu, de form'a unui rombu, inse pentru anghiulu celu fôrte obtusu la basa apare ca triangularu, sau se apropie de liter'a grecésca mare Δ (delta).

falcatu, de form'a unei seceri.

lanceolatu, îngustu si de 3—5 ori mai lungu decâtu latu, îngustându-se succesive la vèrfu.

linearu, inca si mai îngustu si in proportie cu latimea multu mai lungu, cu marginile aprópe paralele (de es. foile la graminee).

subulatu, la basa tare îngustu, subtiindu-se mereu spre vèrfulu acutu (de es. foile la Snépanu. Juniperus).

setiformu, de form'a unui peru îngrosiatu si strictu, inse nu punginte.

cuneatu, de form'a unui icu, adeca la vèrfu mai latu, subtiindu-se succesive spre basa.

Cându inse se subție repentinu spre basa, se numesce *spatulatu*.

peltatu, de form'a unui scutu, sau cà unu discu rotundu sau ovalu, planu, subțire, de desuptu la punctulu centralu, sau aprópe de acestu punctu cu o coditia (stipite).

compresu, cându unu corpu, altcumu rotundu, arata dóue fetie oposite puçinu convexe si alti doi ânguli cam rotundati. *ancipite*, cá compresu, inse cei doi ânguli sunt acuti.

spinulosu, provediutu cu spinuti. Spinii sunt o prelungire a tieseturei interne a corpului, pre care se afla si nu se potu delaturá fâra vatamarea respectivului organu.

Aculeii (ghimpîi) stau in legatura numai cu epiderm'a si se potu delaturá fâra vatamarea organului.

Organulu, ce are spini sau aculei, se numesce *armatu*, la din contra *nearmatu*.

mucronatu, la vèrfu cu unu spinutiú môle, scurtu, ce nu e punginte. Acesta e de comunu o continuare a nervului.

acuminatu, cându vèrfulu se termina aprópe cá abruptu in forma de apendiculu mai îngustatu si elongatu. De es. foile la Alunu.

apiculatu, cându acestu apendiculu e multu mai scurtu.

acutu, in locu de ascuțitu.

truncatu, in locu de ratezatu.

retusu, cându vèrfulu truncatu are la mijlocu o escisura mica.

obtus, contrariulu dela acutu.

muticu, cându vèrfulu nu e nici mucronatu, nici acuminatu, nici apiculatu, nici spinulosu, nici aristatu.

repandu, cându crenele si incisurile acestor'a la bas'a loru sunt semicercuale, încàtu marginea arata o linie sierpuitóre.

erosu, provediutu cu denticuli neegali, încàtu s'aru parea a fi rosu de unu animalu.

auriculatu, lamin'a provediuta la basa sau aprópe de basa, uneori chiaru si petiolulu foiloru la bas'a sa, cu unu apendiculu in form'a unui segmentu sau lobu, ori si cu doi atari apendiculi.

sulcatu provediutu pre suprafatia cu linii paralele înguste si profundu-inprese in forma de canaluri.

striatu provediutu pre suprafatia cu linii paralele înguste, inse tare puçinu inprese, ori si puçinu elevate.

costatu, provediutu cu strie mai elevate cá la striatu.

fragilu, unu corpu strictu, care la incercarea de a'lu indoi se frânge lesne.

rigidu, unu corpu, care la incercarea de a'lu indoi manifesta o resistentia, inse fâra a se frânge.

verucosu, provediutu cu buburudie sau bobocei mici in forma de negei, ce nu conținu fluiditate.

pubescentu, provediutu cu peri filigrani, mai alipiti ori si patenti, mai multu mai puçinu indesuiti, inse nu lucitori.

scabru, daca la pipaire se simte o asprime.

hirsutu, provediutu cu peri lungi, patenti, cam rari, rigidi, inse nu punginti.

hispidu, cându acesti peri sunt mai grosi si din parte punginti.

glandulosu, provediutu cu puncte elevate vesiculóse, ce conținu o fluiditate.

glandulosu-perosu, cându perii pórtu la vèrfulu loru câte o glandula.

stelatu-perosu, cându perii sunt partiți si ramii stau radialminte esplanati.

fimbriatu, pre margini cu lacinii fôrte înguste, lungi si de comunu indesuite.

laceratu, marginea divisa prin incisuri in lacinii neegale si diversu formate.

ciliatu, marginea cu peri paraleli, aprópe egalu de lungi si dispusi in ordine seriala.

glabru, fâra nici unu feliu de peri.

nudu, lipsitu de foi, de squame, de palee, de indusiu, de calice si corola.

membranaceu, de consistentia cá o pele subtila si môle.

scariosu, de consistentia cá o pele subțire, inse uscata, ce scârtaie.

coriaceu, de consistentia cá o pele ceva mai grósa, solida si tenace, inse totusi flexibila.

corugatu, cându unu organu foliiformu e neregularu lânga olalta si preste olalta increțitu.

torulosu, provediutu cu noduri sau ghiburi, sau se manifesta ca atare.

evanescentu, ce mai târdiu, sau dela unu locu dispore, ori devine absorbitu, sau si ce nu se póte urmari pâna la extremitatea sa.

erectu, cându tulpin'a, ramii, stipitele sau alte organe au dela bas'a loru incepându-o directiune aprópe verticala.

ascendentu, cându acestea organe formédia cu bas'a loru unu arcu inversu, mai mare, mai micu, iara cu cealalta parte superióra urmédia o directiune verticala.

decumbentu, cându tulpin'a, ramii, stipitele cu bas'a loru se redica in susu, iara cu cealalta parte superióra incovoindu-se in josu stau asternute la pamentu, inse fâra a se inradaciná.

procumbentu, *prostratu*, cându acestea organe stau — dela bas'a loru incepându — asternute la pamentu fâra a se inradaciná.

divaricatu, cându pârțile unui organu formédia cu acesta unu rectangulu, sau aprópe unu rectangulu.

patentu, daca acestea pârți formédia unu angulu de circa 45°.

patulu, daca angulu e si mai strimtu.

recurbatu, incovoiatu spre inafara.

inflectu, *involutu*, cându marginea sau cându vèrfulu unui organu e incovoiatu spre partea superióra sau interióra.

deflectu, declinatu, cându in genere părțile laterale sau periferiale ale unui organu erectu sunt lasate spre pamentu. *nutantu*, daca numai vèrfulu unui organu e incovoiatu spre pamentu.

pendulu, se aplica la organe subtile si flessibile, care puçinu mai susu dela punctulu insertiunei Ioru sunt incovoiate spre inafara spènzurându spre pamentu.

revolutu, cându marginea unui organu, de es. la foi, frundie, e incovoiaata spre pagin'a inferióra (cea dedesuptu), sau si cându vèrfulu unui atare organu e circinatu incovoiatu spre partea esterióra.

decurentu, cându lamin'a unei foi, frundie (sau ale fo-lióleloru, peneloru, penuleloru, segmenteloru), dela bas'a insertiunei Ioru continuà la vale cu ambele sale margini ori si numai cu o margine pre organulu, ce le pórtá, pentru care acestu organu se numesce *aripatu*.

concrescutu, (*connatus*), cându dóue ori mai multe organe de aceleasi numiri sunt astfelu intrunite intre sine cu marginile, încátu constituescu unu ce intregu si fàra de ale vatamá nu se potu desface.

adcrescutu, (*adnatus*), cându unu organu cu o parte a sa e astfelu concrescutu cu altu organu streinu, încátu ambele organe stau intre sine deplinu intrunite.

coherentu, cându doue ori mai multe organe de aceeasi numire ori si streine sunt intre sine intrunite, inse fàra a fi deplinu concrescute, pentru care mai târdiu devinu din parte sau preste totu dela sine desfacute, sau si care se potu mai multu mai puçinu desface, fàra a le vatamá.

dehiscentu, se numesce unu fructu nesucosu, care la maturitatea sa se deschide (desface) de sine in diverse moduri (prin valve, denti, fisuri, pori, etc.) spre a deveni semintie liberate.

Sunt si fructe nedehiscente, de es. merele, perele.

Capsula, in sensu generalu unu fructu nesucosu, consistentu din doue ori mai multe carpele concrescute, care parte e dehiscentu si parte nedehiscentu si care conține mai multe semintie — iara in sensu strictu, unu atare fructu, care la maturitate devine dehiscentu.

Loculi, (*loculi*, *loculamenta*) se numescu camerile (lojele) unui fructu, in care se afla semintiele si care sunt separate prin asia numiti *pareti despartitori* (*dissepimenta*).

Dupa numerulu acestoru loculi se numesce fructulu: *uni-,bi-,tri-, multilocularu*.

Valvularu-dehiscentu se dice despre unu fructu capsularu consistentu din doi ori mai multi loculi, la care dehiscenti'a are locu prin desfacerea unoru bucati lobuliforme pre la cusuturile esterne longitudinale.

Sub, cá silaba prepusa, desémna, cá este aprópe asia, sau mai adeseori asia, sau si cá nu e deplinu asia, ce indica cuvèntulu postpusu, de es. *subcordatu*, cá e aprópe *cordatu*, sau nu tocmai deplinu *cordatu*, sau nu in tóte casurile *cordatu*.

Observare. Terminii de es. *ovatu-oblongu*, *obovatu-cu-neatu*, *fimbriatu-laceratu*, etc. sunt dupa esplicarile date mai susu, lesne de intielesu.

In regatulu Ungariei (Ungari'a cu Banatulu, Slavoni'a, Croati'a si Transilvani'a) se afla indicate cá provenitóre 25 genuri in totalu cu 66 specii de *Cryptogame vasculare*.

Din acestea lipsescu in Transilvani'a 11 specii, anume: *Osmunda regalis* L. — *Selaginella denticulata* Link. — *Hymenophyllum tunbridgense* Sm. — *Notochlaena Marantae* R. Br. — *Adiantum Capillus Veneris* L. — *Asplenium Halleri* D. C. — *Asplenium fissum* Kit. — *Asplenium lepidum* Presl. — *Aspidium cristatum* Sw. — *Aspidium rigidum* Sw. — *Equisetum pratense* Ehrh.

Despre alta parte se afla numai in Transilvani'a (nu si in celelalte provincii) trei specii: *Isoetes echinospóra* Dur. — *Lycopodium Chamaecyparissus* Al. Br. — *Allosorus crispus* L.

Deci combinându-se arata, cá flor'a Transilvaniei posedu cu totulu 58 specii, prin urmare mai puçinu numai cu 8 specii.

Ce se ține in specialu de teritoriulu fostului districtu-alu Naseudului observezu, cá la fia-care specie care provine sau nu provine pre acestu teritoriu, amu notatu acésta in-prejurare.

O parte insemnata dintre plàntele susceptute in acestu tractatu au mai multe numiri botanice. Dintre acestea amu datu preferintia celoru mai usuate in timpulu presentu, indicându pre celelalte cá sinonime in parentesa.

La fia-care genu si la fia-care specie amu datu si numiri sciintifice romane, la care amu mai adaosu si acelea numiri vulgare, ce le-amu potutu afla, fia din càrti, fia deadreptulu dela poporu.

Pentru a face mai invederatu si deodata si mai inlesnítóre destingerea plànteloru amu compusu mai multe chei. Asia mai dintàiu preste celea 4 familii, in care se dividu aceste plànte. Apoi alte chei analitice, si anume: o cheie preste genurile ce aparținu la fia-care familie, alta cheie preste specii, daca doue ori mai multe aparținu la unu genu. La famili'a *Filices* amu mai compusu o cheie analitica si preste celea doue triburi, in care se divide.

Cheia familiiloru.

I. Plànte mici de apa fàra tulpine, numai cu foi ce emitu din radacina. Fructele (*Sporocarpiele*) globóse, ori oblongi, capsuliforme sau nuciforme si inserte parte la bas'a foiloru sau la bas'a petioliloru acestoru foi si parte intre fibrele radacinei. . . . . *Marsileaceae*.

II. Plànte terestre cu tulpine neatriculate, inse foliate. Fructele (*sporangiiile*) sessile in axilele foiloru, ori in axilele bracteeloru tulpinei, formându spice terminale . . . . . *Lycopodiaceae*.

III. Plànte terestre in cea mai mare parte fàra tulpine, numai cu frundie (numai la genurile *Ophioglossum Botrychium* unu feliu de tulpina near-ticulata). Fructele (*sporangiiile*) sunt in doue forme dispuse: la *Ophioglossum* si la *Botrychium* la vèrfulu tulpinei, iara la tóte celelalte genuri sunt grupate in sori situati pre pagin'a inferióra a laminei, sau a segmenteloru frundiiloru . . . . . *Filices*.

IV. Plànte terestre cu tulpine articulate si in cea mai mare parte cu rami verticilati, inse fàra foi (frundie), apoi pre la inchieturile internodiiloru tulpinei si ale ramiloru cu vagine dentate. Fructificatiunea se compune din o spica terminala . . . *Equisetaceae*.

I. Marsileaceae Rob. Br.

Acésta familie consista din 4 genuri. Plântele sunt mici si de apa, adeca provinu numai in lacuri sau in alte ape stagnante. Fructele loru consista din sporocarpzii, ce au asemenare cu capsulele sau cu nucile si sunt inserate parte la bas'a foiloru sau la bas'a petioliloru foiloru si parte intre fibrele radacinei. Sporangiiile (incluse in sporocarpzii) sunt biforme: unele mai mari (macrosporangii) si conțin macrospori, altele multu mai mici (microsporangii) si conțin microspori. Microsporii conțin anteride, iara macrosporii producu la vârfulu loru unu prothaliu, pre care se formédia archegoniulu.

Cheia genuriloru.

1. Sporocarpzii coriacee, bi-, patroloculare, dehiscente si inserate la bas'a foiloru sau la bas'a petioliloru acestoru foi.
2. Sporocarpzii solitari, sessile, 4 locale. Foile setiforme . . . . . *Pilularia*.
- 2* Sporocarpzii pedicelate, câte 2—3 lângă olalta, biloculare. Foile lungi petiolate, 4 foliolate (că unu trifoiu cu 4 frundie) . . . . . *Marsilea*.
- 1* Sporocarpzii membranacee, 1 locale, nedehiscente.
3. Sporocarpzii glomerate, inserate intre fibrele radacinei, Foile eliptice . . . . . *Salvinia*.
- 3* Sporocarpzii solitari, adreescute la bas'a foiloru cu suprafati'a interioara alu acestoru foi. Foile subulate, in partea inferioara fistuloasa si la bas'a dilatate . . . . . *Isoetes*.

Pilularia L. Pilularie.

Sporocarpzii solitari, inserate la bas'a foiloru, foarte scurtu pedunculat, globose, coriacee, 4 locale si dehiscente in 4 lobi. Sporangiiile, celea inferioare conțin in unu locu unu unicu sporu mai mare (macrosporu), ovalu, la mijlocu constrinsi, iara sporangiiile superioare conțin unu numeru tare mare de spori foarte mici (microspori).

P. globulifera L. P. globulifera. Foile setiforme, erecte fara lamina, celea tinere coclearu-involute. Sporocarpzii de marimea unui bobu de mazere (*Pisum L.*) Rhizoma foarte lungu repenta produce foi deschisu-verdi si inalte dela 0.02—0.10 metr. Pre lacuri si in alte ape stagnante.

In fostulu districtu alu Naseudului pana acumu nu s'a aflatu.

Marsilea L. Marsilee.

Sporocarpzii pedicelate si inserate la bas'a petioliloru foiloru, solitari, ori câte 2—3 pre pediceli 2—3 fidi, coriacee, subglobose, ori ovale, biloculare, dehiscente in 2 lobi. Sporangiiile conțin macro- si microspori amestecati. Macrosporii conțin câte unu unicu sporu ovalu-oblongu si neconstrinsu la mijlocu, iara microsporii sunt foarte numerosi.

M. quadrifolia L. M. cu patru foi. Foile lungu petiolate, cu 4 foliole (că la unu trifoiu cu 4 frundie), foliolele obovatu-cuneate, pre margini de totu intregi, glabre. Radacina repenta. Foile de inaltimea speciei precedente.

In lacuri si in alte ape stagnante.

In fostulu districtu alu Naseudului pana acumu nu s'au aflatu.

Salvinia Michel. Salvinie.

Sporocarpzii membranacee, globose, inserate intre fibrele radacinei, câte 4—8 glomerate, 1 locale, nedehiscente. Macrosporangiiile conțin macrospori subrotundi-tetraedri, iara microsporangiiile conțin microspori oblongi.

I. S. natans Hoffm. (Marsilea natans. L.) S. natanta.

Foile eliptice, obtuse, pre pagin'a superioara (deasupra) stelatu-hispidule, dela 0.008—0.010 metr. inalte. Sporocarpzii glomerate.

Planta notatare pre suprafatia apei pre lacuri.

Acesta planta inca nu s'a aflatu pana acum in fostulu districtu alu Naseudului.

Isoetes L. Isoete.

Sporocarpzii membranacee, 1 locale, nedehiscente, ovale, ori subrotunde, adreescute la bas'a dilatata a foiloru pre suprafatia interioara alu acestoru foi.

I. echinospora Dur. (I. lacustris Bmgt. En. Trans.)

I. echinosporu. Foile subulate, aproape pelucide, in partea inferioara fistuloasa si la basa dilatate. Macrosporii foarte indesuiti cu veruce tare fragile si subtili in forma de ghimpisiori, dela cari se deduce si numirea. Planta dela 0.06—0.15 metr. inalta.

Sub apa pre fundulu lacuriloru.

Nici acesta planta nu s'a aflatu in fostulu districtu alu Naseudului.

(Va urma).

Sciri scolare.

1. Personalulu scolei si alu internatului.*)

A) Personalulu scolei.

1. Directorulu:

I. Popescu, Profesoru in Seminariulu „Andreianu“, membru ordinariu alu Comitetulu Asociatiunei si directoru onorariu pentru conducerea afaceriloru scolare.

2. Invetiatorii:

Petru Spanu, doctoru in filosofia dela universitatea din Iena, invetiatoru ordinariu provisoriu, a propusu limb'a germana in clas'a I.—IV., istori'a universalu in clas'a II. si III., istori'a Ungariei in clas'a IV., geografi'a in clas'a II. si III., igien'a in clas'a IV.

Vasile Bolog'a, doctoru in filosofia dela universitatea din Budapesta, invetiatoriu ordinariu provisoriu, a propusu limb'a romana in clas'a I.—IV., limb'a maghiara in clas'a I.—IV.

Michailu Pervu, absolventu alu sciintieloru naturale la universitatea din Greifswald, cu examenu profesoralu fundamentalu, invetiatoriu ordinariu provisoriu, a propusu aritmetic'a in clas'a I.—IV., geometri'a in clas'a IV., chemi'a in clas'a III., geografi'a in clas'a I. si IV., istori'a naturala in clas'a I. si II., fisic'a in clas'a IV. si desemnulu in clas'a I. si II.

*) In interesulu membriloru Asociatiunei facemu locu aici la acestea informatiuni din program'a scolei civile de fete in anulu alu III-lea.

Aureli'a Filipescul, absolventa a preparandiei de statu din Clusiu, invetiatoare ordinara provizora, a propus lucrulu de mână in clas'a I—IV., economi'a de casa in clas'a III., desemnul in clas'a III. si IV. si music'a vocala in clas'a I. — IV.

3. Catechetii:

Prea Cuviosia Sa *Dr. Ilarionu Puscariu*, archimandritu si asesoru consistorialu, a propus religiunea eleveloru gr.-or. din tôte clasele.

Parintele *Nicolae Toganu*, preotu si cooperatoru la parochi'a gr. cath. din Sibiu, a propus religiunea eleveloru gr. cath. din tôte clasele.

4. Instructorii:

Elena Petrascu, directór'a internatului, a propus limb'a franceza cá studiu neobligatu eleveloru in tôte clasele.

George Dim'a, profesor seminariulu, a instruat in musica vocala 40 eleve si in cea instrumentala 4 eleve.

Sabina Brote, a instruat in musica instrumentala 18 eleve.

Matilda Mangesius, invetiatoare la scól'a evanghelica de fete, a instruat in gimnastica elevele din cl. I. II. si III.

B) Personalulu internatului:

a) directorulu scólei este totodata si alu internatului.

b) directóra internatului *Elena Petrascu*.

c) medicu de casa *Dr. Ioan Mog'a*.

d) ajutóre: doue guvernante si o bona.

2. Materialulu din obiectele de invetiamentu pertractatu in anulu scolaru 1888/9.

Clas'a I.

1. *Religiunea si morala*, conformu dispositiuniloru facute de autoritatile confesionale.

2. *Limb'a romana*, 3 óre pe septemàna: Cetirea logica si estetica. Reproducerea materialulu cetitu cu cuvântulu si in scrisu si apoi contragerea lui. Memorizarea de fabule si legende. Din etimologie cuvintele variabile cu deosebita privire la ortografia; din sintaxa partile principale si secundare ale propositiei. Pe fia-care luna doue teme in clasa.

3. *Limb'a maghiara*, 3 óre pe septemàna: Cetirea logica cu considerare la pronuntiarea si accentuarea cuvintelor. Exercitii la tabla. Pe bas'a propositiiloru felurile de cuvântu. Numele posesive si verbulu „a avea“. Conjugarea verbeloru predicative la indicativu presentu. Memorizarea de poesii mai mici. Pe fia-care luna o tema in clasa.

4. *Aritmetic'a*, 3 óre pe septemàna: Cele patru operatiuni fundamentale cu numeri intregi si fractiuni decimale. Descompunerea numeriloru in factori. Cu frângerile comune aditiunea. Cunoscintie din mesurile metrice, banii.

5. *Istori'a naturala*, 2 óre pe septemàna: Zoologi'a; vertebratele, descrierea si gruparea loru dupa insusirile caracteristice.

6. *Geografi'a*, 2 óre pe septemàna: Elementele geografiei matematice si fizicale, apoi geografi'a fizicala si politica a Ungariei, pe lângã deprinderi in desemnarea de mape despre materialulu propusu.

7. *Lucrulu de mână*, 3 óre pe septemàna: Impletire de ciorapi, modele impletite si crosietate, chindisiri simple.

8. *Desemnu*, 2 óre pe septemàna: Linii óble si curbe, figuri cu linii óble si curbe dupa natura si dupa modele grafice.

9. *Caligrafi'a*, 2 óre pe septemàna: Scriere cu litere latine si germâne.

10. *Music'a vocala*, 2 óre pe septemàna: Scale dure, exercitii unisono si in 2 voci. Cântece simple in 2 voci.

11. *Gimnastic'a*, 2 óre: Exercitii libere, cu altere si la aparate. Jocuri gimnastice.

Clas'a II.

1. *Religiunea si morala*, conformu dispositiuniloru facute de autoritatile confesionale.

2. *Limb'a romana*, 3 óre: Pe bas'a lecturii din etimologie cuvintele neflexibile si din sintaxa propositi'a simpla pura si augmentata, propositi'a compusa si contrasa. Formarea cuvintelor, ortografi'a. Cetire logica si estetica, exercitii de stilu, recitari de poesii. Pe fia-care luna 2 teme in clasa sau acasa.

3. *Limb'a maghiara*, 3 óre: Cetire cu pronuntiare curata si accentuare corecta. Traduceri si exercitii la tabla pentru deprinderea in ortografie. Conjugarea verbeloru regulate in tôte modurile si timpurile. Piese de cetire in prosa si versuri cu memorizare si recitare. O tema in scóla pe fia-care luna.

4. *Aritmetic'a*, 3 óre: Repetirea celoru propuse in cl. I. Divisibilitatea numeriloru, mesura comuna mai mare, pluralitatea comuna mai mica. Cele patru operatiuni cu fractiuni vulgare. Fractiunile decimale in legatura cu mesurile metrice de lungime, capacitate si greutate si cu banii nostri.

5. *Istori'a naturala*, 2 óre: Zoologia; descrierea unoru animale cu note mai caracteristice din timpulul molusceloru, artropodeloru, vermiloru echinodermelor, celenteratelor, protozoelor si gruparea loru. Caracterizarea in trasuri generale a timpulul vertebratelor. Botanica: dicotiledonele, descrierea loru din punctu de vedere economicu si gruparea loru.

6. *Istori'a universalã*, 2 óre: Istori'a popóreloru antice, indeosebi istori'a Eliniloru si a Romaniloru din punctulu de vedere alu culturii.

7. *Geografi'a*, 2 óre: Geografi'a fizicala si politica a Europei si a tieriloru din giurulu marii mediterane din Asi'a, si Afric'a.

8. *Lucrulu de mână*, 3 óre: Impletire si crosietate dupa modele mai complicate, chindisire si filatura.

9. *Desemnu*, 2 óre: Figuri cu linii óble si curbe. Ornamente simple si plante fãra umbra.

10. *Caligrafia*, 2 óre: Scriere cu litere latine si germâne.

11. *Music'a vocala*, 1 óra: Scale dure si moi, exercitii mai complicate unisono si in 2 voci, cântece in 2 si 3 voci.

12. *Gimnastica*, 2 óre: Exercitii libere, cu altere si la aparate. Jocuri gimnastice.

Clas'a III.

1. *Religiunea si morala*, conformu dispositiunilor facute de autoritatile confesionale.

2. *Limb'a romana*, 3 ore: Anisari sintactice. Notiuni despre stilu; acte oficiale mai obicinuite; naratiuni si descrieri; genurile de poezie pe bas'a poeziilor cetite. Recitari. Câte doue teme in clasa pe fia-care luna.

3. *Limb'a maghiara*, 3 ore: Cetire logica si estetica. Repetirea verbelor. Conjugarea verbelor neregulate. Verbe factitive si potentiale. Exercitii la tabla. Din sintaxa felurile de propositii. Piese in prosa si versiuni din cartea de cetire cu traducerea si reproducerea cu vorba si in scrisu a celor cetite. Câtev'a poezii memorisate si recitate. O tema in clasa pe tóta lun'a.

4. *Aritmetic'a*, 2 ore: Repetirea celorlalte percurse in clas'a II. Regula de trei simpla si compusa pe bas'a proportiunilor si conclusiunilor. Aplicarea fractiunilor la rezolvirea temelor, ce cad in resortulu acestor regule.

5. *Geografi'a*, 2 ore: Completarea cunoscintelor din geografia, matematica si fizica. Geografi'a Europei cá repetitie, apoi geografi'a celorlalte continente.

6. *Istori'a*, 3 ore: Faptele principale din istori'a universală cu deosebita considerare a dezvoltarii culturale a genului omenescu.

7. *Chemia*, 2 ore: Notiunile fundamentale din Chemia anorganica si organica. In legătura cu acelea fenomene chimice din viati'a de tôte dilele ca: apa, aer, nutreméntulu vegetal dupa compositi'a lui si a folosului pentru organismulu nostru. Nutreméntulu animalu, carne, oue, lapte dupa compositi'a lor. Beuturile nefermentative, tea, caféu'a; beuturile fermentative, bere, vinu, vinarsu, compositi'a lor, procesele chimice si folosulu lor pentru organismulu nostru. Grasimea si compositi'a ei; intrebuintiarea ei la fabricarea luminilor de stearina si a sapunului. Parfumurile si oleurile eterice, din care se facu acelea. Gazulu de iluminatu dupa compositi'a lui chimica si modulu de pregatire.

8. *Economi'a de casa*, 2 ore: Procurarea si conservarea lucrurilor necesare in familie. Despre locuintia, imbracaminte, nutreméntu si administrarea speselor. Datorintiele morale ale stapânei de casa.

9. *Lucrulu de mână*, 2 ore: Broderie alba si colorata cusatura de albituri.

10. *Desemnu*, 2 ore: Ornamente mai complicate si plante fara si cu umbra.

11. *Caligrafia*, 2 ore: Scriere cu litere latine si germâne.

12. *Music'a vocala*, 1 ora: Exercitii de cântece cu 2 si 3 voci: exercitii in nimerirea tonurilor.

Clas'a IV.

1. *Religiunea si morala*, conformu dispositiunilor facute de autoritatile confesionale.

2. *Limb'a romana*, 3 ore: Genurile de poezie pe bas'a pieselor alese din autori. Date despre viati'a si activitatea scriitorilor mai insemnati in literatura, cu deosebita atentiune la literatura populara. Câte doue teme pe fia-care luna; una lucrata in clasa, alta acasa.

3. *Limb'a maghiara*, 3 ore: Din cartea de cetire piese alese, reproducerea libera a cuprinsului. Repetirea celor

tractate in gramatica in clasele precedente. Din istori'a literaturii: poetii mai insemnati pe bas'a poeziilor cetite. Recitari. Doue teme pe luna, acasa, si in scôla.

4. *Aritmetic'a*, 2 ore: Repetirea celorlalte invetiate in clasele premergătoare. Procentulu. Calcularea interesului, a capitalului si a timpului. Divisiunea proportionala si regul'a asocierii.

5. *Geometria*, 1 ora: Elementele geometriei. Aflarea suprafetii patratului, triunghiului, paralelogramului, trapezului, multunghiului regulatu si neregulatu, a cercului si a sectorului. In legătura cu aceste mesurile de suprafatia. Cunoscererea corpurilor geometrice si aflarea suprafetii si volumului.

6. *Fisic'a*, 2 ore: elementele fisice. Caldur'a. Notiuni din mecanica, din magnetismu, electricitate, acustica si optica.

7. *Igien'a*, 2 ore: Notiuni de anatomie si fisiologie. Alimentele. Miscarea. Simtiurile si igien'a lor. Locuintia, hainele, aerulu, clima. Temperamentele. Otravirea, asfixia, leșinarea, epilepsia, arsi, inghetati, ranitii. Câteva bóle contagióse.

8. *Geografi'a*, 1 ora: Geografi'a matematica si fizica; cea din urma cu deosebita considerare a periódelor de formatiune geologica. Repetirea pe scurtu a geografiei celorlalte 5 continente din punctu de vedere fisicu.

9. *Istori'a patriei*. Epocel principale din dezvoltarea istoriei regatului ungaru. In liniamente generale si pe basa istorica cunoscintie din constituti'a patriei.

10. *Lucrulu de mână*, 2 ore: Broderia alba si colorata. Cusatura de albituri, suplica si innodatulu.

11. *Desemnu*, 2 ore: Peisage, figuri animalice si omnesi cu umbra.

12. *Music'a vocala*, 1 ora: Exercitii in 2 si 3 voci. Cântece in 3 si 4 voci.

Limb'a germâna, cá obiectu facultativu, a fostu invetiata de tôte elevele, dându-se pentru fia-care clasa lectii separate in câte 2 ore pe septemâna.

La limb'a franceza au participatu 45 eleve, cari, despartite in 4 cursuri au luatú câte 2 lectii pe septemâna, făcându exercitii in cetire, gramatica, ortografia, in traducere si in stilu.

La instructia in pianoforte au participatu 22 eleve.

Din limb'a romana, germâna si franceza au avutu elevele interne si câte doue ore de conversatie sub conducerea directórei si a guvernantelor.

Ordinarulu clasei I. a fostu Michailu Pêrvu.

" " II. " " Dr. Petru Spanu.

" " III. " " Aurelia Filipescu.

" " IV. " " Dr. Vasile Bolog'a.

3. **Conspectulu elevelor imatriculate in anulu scolaru 1888/9.**

1. *Elisabeta Bogdanu*, Sasciori.

2. *Paraschiva Branea*, Boitia.

3. *Maria Bratilesu*, Boitia.

4. *Valeria Colbasi*, Sibiu.

5. *Minerva Cosm'a*, Sibiu.

6. *Cornelia Dum'a*, Daneș.

7. *Eugenia Macavei*, Bucium-Siasa *).
8. *Aurelia Mog'a*, Sibiiu.
9. *Cornelia Pasca*, Salciua de josu *).
10. *Mariór'a Petrutiu*, Misca *).
11. *Paraschiva Popu*, Resinariu.
12. *Paraschiva Popa*, Boitia.
13. *Livia Popescu*, Nadab *).
14. *Gliceria Popesculu*, Partestii de josu (Bucovina) *).
15. *Maria Rosc'a*, Seliste *).
16. *Paraschiva Rosca*, Turnisioru.
17. *Neaga Rasoiu*, Seliste *).
18. *Elena Sèrbu*, Chisindea *).
19. *Eugenia Tabacariu*, Muresiu Osiorcheiu *).
20. *Irina Zehan*, Dicsó-Szt.-Mártonu *).

Clas'a II.

1. *Florica Antalu*, Beiusiu **).
2. *Elisabeta Badila*, Sibiiu.
3. *Iustina Bârza*, Seliste ***).
4. *Ana Bogdan*, Crisciori *).
5. *Aurelia Candrea*, Sibiiu.
6. *Sabina Davidu*, Bucium-Isbita *).
7. *Lucia Feier*, Boros-Ineu *).
8. *Valeria Feier*, Boros-Ineu *).
9. *Virginia Florescu*, Ighiiu **)
10. *Aurelia Hossu*, Deés *).
11. *Cornelia Lacatusiu*, Dobr'a *).
12. *Maria Macaveiu*, Bucium-Siasa *).
13. *Eugenea Mateiu*, Sibiiu.
14. *Eugenia Mog'a*, Sibiiu.
15. *Rachila Mog'a*, Sasciori.
16. *Olga Poruț*, Almasiulu-mare *).
17. *Iolanta Robotinu*, Poian'a-Hunedórei *).
18. *Aurelia Serbu*, Pilulu-mare *).
19. *Ersilia Sturz'a*, Sepreusiu *).
20. *Victoria Suciu*, Sistarovetiu *).

Clas'a III.

1. *Minerva Balint*, Rosia-de-munte.
2. *Livia Casioltianu*, Lancrem ***).
3. *Gabriela Codreanu*, Siclau *).
4. *Sofia Davidu*, Bucium-Isbit'a *) †).
5. *Amalia Dim'a*, Hunedór'a.
6. *Eugenia Grévu*, Mercurea.
7. *Daleria Moldovanu*, Baitia *).
8. *Elena Munténu*, Desiu *).
9. *Silvia Paleu*, Biseric'a-Alba *).
10. *Aurora Pavlovici*, Pâncota *).
11. *Adelina Piso*, Secarâmbu *).
12. *Elena Popescu*, Sibiiu.
13. *Letitia Rosc'a*, Sibiiu.
14. *Eugenia M. Rosiu*, Biseric'a-Alba *) ***).
15. *Leontina Simonescu*, Lugosiu ***).
16. *Cornelia Stoic'a*, Seliste.
17. *Silvia Trifanu*, Abrudu.
18. *Aurelia Trónca*, Seliste.
19. *Eugenia Vasilichi*, Sibiiu **).

Clas'a IV.

1. *Lucia Cosm'a*, Sibiiu.
  2. *Elena Cuntianu*, Sibiiu.
  3. *Maria Damianu*, Balsia *).
  4. *Maria Garoiu*, Zernesti *).
  5. *Aurelia Henzelu*, Abrudu ***).
  6. *Sofia Jucu*, Prebulu, *).
  7. *Alexandrina Mateiu*, Sibiiu.
  8. *Alexandrina Mog'a*, Sibiiu.
  9. *Eugenia Nichit'a*, Zelau *).
  10. *Aurelia Onu*, Covasînt *) **).
  11. *Sabina Piso*, Secarâmb *).
  12. *Emilia Popescu*, Nadab *) **).
  13. *Ersilia Popovici*, Hatiegu.
  14. *Virgilia Tipeiu*, Sebesiulu-sasescu.
  15. *Ersilia Tom'a*, Sibiiu.
- 4. *Conspectulu eleveloru din internatu †).***
1. Ana Bogdanu, Crisciori.
  2. *Maria Cherestes*, Deésiu.
  3. Gabriela Codrénu, Siclau.
  4. Maria Damianu, Balsia.
  5. Sabina Davidu, Bucium-Isbita.
  6. Sofia Davidu, Bucium-Isbita.
  7. Lucia Feier, Boros-Ineu.
  8. Valeria Feier, Borosiu-Ineu.
  9. Virginia Florescu, Ighiiu.
  10. Maria Garoiu, Zernesci.
  11. Aurelia Hossu, Budapesta.
  12. Sofia Jucu, Prebulu.
  13. *Tereza Jurc'a*, Ravasielu.
  14. Cornelia Lacatusiu, Dobra.
  15. *Aglae Lupu*, Sucéva (Bucovin'a).
  16. Eugenia Macavei, Bucium-Siasia.
  17. Maria Macavei, Bucium-Siasia.
  18. Valeria Moldovanu, Baitia.
  19. Elena Munténu, Deésiu.
  20. Eugenia Nichita, Zelau.
  21. Aurelia Onu, Covasînt.
  22. Silvia Paleu, Biseric'a-Alba.
  23. Cornelia Pasc'a, Salciua de josu.
  24. Aurora Pavlovici, Pâncota.
  25. Marióra Petrutiu, Misca.
  26. Adelina Piso, Secarâmbu.
  27. Sabina Piso, Secarâmbu.
  28. Emilia Popescu, Nadab.
  29. Livia Popescu, Nadab.
  30. Gliceria Popesculu, Partestii-de-josu. (Bucovin'a).
  31. Olg'a Porutiu, Almasulu-mare.
  32. Neaga Rasoiu, Seliste.
  33. Iolanta Robotinu, Poian'a-Hunedorei.
  34. Maria Rosc'a, Seliste.
  35. Eugenia M. Rosiu, Biseric'a-Alba.

*) Interna.

**) Extraordinara.

***) A parasitu scól'a in decursulu anului.

*) Interna.

**) Extraordinara.

***) A parasitu scól'a in decursulu anului.

†) A reposatu.

†) Elevele, alu caroru nume s'a tiparitu cu litere cursive, au frecventatu scól'a elementara a „Reuniunii femeiloru romane“ din Sibiiu.

36. *Maria Seleschi*, Calinesti, (Bucovin'a).
37. *Aurelia Serb*, Pilulu-mare.
38. *Elena Serbu*, Chisindia.
39. *Ersilia Sturza*, Sepreus.
40. *Victoria Suci*, Sistarovetiu.
41. *Minodora Teulescu-Vasiu*, Craciunesci.
42. *Eleftera Verra*, Bucuresti (Romani'a).
43. *Marióra Verra*, Bucuresti (Romani'a).
44. *Irina Zehan*, Dicső-Szt.-Márton.

PARTEA OFICIALA.

Nr. 164/1889.

Procesu verbale

alu comitetului Asociatiunii transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu, luat in sedinta dela 3 Iulie n. 1889.

Presedinte: G. Baritiu. Membrii presenti: Elia Macellariu, P. Cosm'a, I. St. Siulutiu, I. Hannea, Z. Boiu, Ioanu Popescu.

Secretariu: Dr. I. Crisanu.

Nr. 57. Arsintie Suci din Pintie, se roga se se confere fiului seu, Vasile, ucenicu de faurarie, unu ajutoriu pentru de a'si putea continua meseri'a. (Ex. Nr. 138/1888).

— Nefiindu vacantu nici unulu din ajutoarele menite pentru invetiacei de meserii, cererei de fatia nu se pote satisface. Se indruma inse petentele la concursese, ce se voru escrie la timpulu seu din partea comitetului, conformu concluseru care se voru lua de cãtra viitorea adunare generala din Augustu a. c.

Nr. 58. Se presentéza hãrti'a Inaltului Ministeriu reg. ung. de culte si instructiune publica dto 12 Maiu a. c. Nr. 6364 cuprindiendu dispositiuni speciale relativu la primirea eleviloru dela scólele medii in scólele civile. (Ex. Nr. 140/1889).

— Se transpune spre scire directiunei dela scól'a Asociatiunei.

Nr. 59. Se presentéza hãrtia directiunei despartimentului XII. (Desiu) alu Asociatiunei dto 13 Augustu 1888, prin care se substerne protocolulu adunarii generale a despartimentului, țnute la 30 Augustu 1888, In Iclanda-mare, nu inse si sum'a incassata de pe la membrii Asociatiunei in numit'a adunare, din care cauza a trebuitu se se amãne revisuirea protocolului.

La repetite provocari a substernutu in fine numit'a directiune prin hãrtia dto 8 Iuniu a. c. Nr. 3 si sum'a de 48 fl. v. a. incassata la adunare dela membrii vechi si noi, precum si urmatóarele acte:

- a) protocolulu subcomitetului dto 13 Octombree 1888.
- b) raportulu directiunei dto 23 Decembre 1888.
- c) protocolulu subcomitetului dela 26 Iuniu a. c. si
- d) registrulu membriloru din despartimentu.

Directiunea scusa intãrdierea cu procederea comitetului filialu din Iclanda-mare, cu morbulu indelungatu alu directo- rului si cu neinteresarea cassariului dlui Dr. I. Farcasiu.

Din protocolulu adunarii generale se vede:

1. cã sau incassatu dela membrii ordinari vechi si noi si dela membrii ajutorati sum'a de 69 fl. 05 cr.

2. cã s'a alesu de cassariu dl. Dr. I. Farcasiu candidatulu de advocatu.

3. cã s'a statoritu budgetulu pro 1888 cu esite in sum'a de 50 fl. v. a. si anume:

a) cã spese de cancelarie, postuportu, tiparituri, calatorie la adunarea generala 20 fl.

b) pentru doue ajutoare á 10 fl. pentru invetiacei de meserii 20 fl.

c) pentru sustinerea bibliotecii 10 fl.

4. cã adunarea generala proxima se se țna in Deju, terminulu avendu a fi fixatu de subcomitetu.

5. cã s'a propusu, cã despartimentulu Gherl'a se fia contopitu in celu din Deju.

6. cã s'au insinuat 3 dissertatiuni:

a) „Despre poesi'a poporala“ de Petru Muresianu Sireganulu;

b) „Despre invetiamentu la noi, privitu in rezultatele actuale“ de Petru Petrisioru clericu din Sasca;

c) „Famili'a la diferite popóre“ de Aug. Paulu, studentu in teologie si filosofie.

Cele de sub b si c s'au cetitu in adunare, cea de sub a remasu se fia publicata in fói'a Asociatiunei.

Din protocolulu subcomitetului dela 26 Maiu a. c. se vede, cã in locul dlui Dr. I. Farcasiu, carele nu s'a interesatu de lucru si nici membru alu Asociatiunei nu este, dupa-ce nu 'si a platitu tax'a, s'a substituitu in oficiulu de cassariu alu despartimentului in modu provisoriu, pãna la proxim'a adunare generala dlu Dr. G. Triponu candidatulu de advocatu.

Se constata, cã pe cale presidiala s'a adevéritu primirea sumei de 48 fl. v. a. substernuta, dupa cum s'a aretatu mai susu, din partea directiunei despartimentului de sub intre- bare. (Ex. Nr. 328/1888 si 142/1889).

— Cuprinsulu protocóleloru substernute servescu spre sciintia cu aceea:

a) cã directiunea se deslusiasca, cum crede, cã se va putea acoperi sum'a de 50 fl. preliminata cã esite pro 1888, dupace banii rețniti din sum'a incassata la adunarea din Icland'a-mare nici pe departe nu ajungu spre a o egala;

b) cã membrii noi voru primí diplomele numai dupa-ce voru fi obțnitu aprobarea adunarii generale a Asociatiunei.

c) cã in ceea-ce privesce proiectat'a contopire a despartimentului Gherl'a cu despartimentulu Deju, afacerea se țne, avendu a se urma intocmai cã pãna acumu, pãna se va stabili definitivu nou'a arondare a despartimenteloru Asociatiunei proiectata din partea acestui comitetu.

b) cã substituirea fãcuta in oficiulu de cassariu se incu- viintiéza.

Nr. 60. Presidiulu raportéza despre pasii, ce pe cale presidiala au trebuitu se se intreprendia pentru scurtimea terminului pusu dela Comitatu, in caus'a dreptului de móra alu Asociatiunei in comun'a Vidr'a-de-susu, in urm'a hãr-

tiei avocatului nostru a d-lui Dr. I. Ratiu din Turd'a. (Ex. Nr. 144/1889).

— Spre sciintia. Biroulu se insarcinédia cu continuarea pasiloru intreprinsi.

Nr. 61. Eva I. Ceposu cere unu ajutoriu pentru fiulu ei, cá se'lu póta da la vre-o meserie. (Ex. Nr. 147/1889).

— Se indruma la concursulu ce se va escrie la timpulu seu.

Nr. 62. Presiedintele Associatiunei, dlu G. Baritiu, a donatu pentru colectiunea numismatica si pentru bibliotec'a Associatiunei:

1. medali'a cea mare comemorativa din bronz de tunu, relativa la proclamarea regatului Romaniei;

2. medali'a in memori'a lui Mironu Costinu;

3. Amon v. Trevenfest Ritter G. Gechichte des k. k. Inf. Rgmts. Nr. 50 Fr. L. Groshertzog v. Baden, Wien 1882.

4. G. Baritiu. Pãrti alese din Istori'a Transilvaniei vol. I. Sibiiu 1889. (Ex. Nr. 149/1889).

— Cu multiamita spre sciintia, avèndu a se adevèri primirea.

Nr. 63. Dl. I. Cosieriu, provocându-se la hàrti'a acestui comitetu dto 8 Iuniu a. c. Nr. 124 raportédia despre stadiulu in care se afla afacerea cu lasamèntulu dupa I. P. Bota, precum si despre pasii, ce 'i a intreprinsu spre a esoperá o copia vidimata de pe testamentulu fericitului Bota. (Ex. Nr. 150/1889).

— Spre sciintia.

Nr. 64. Dl. B. Basiot'a prin hàrtia dto 18 Iuniu a. c. arata pasii, ce i-a intreprinsu dènsulu in caus'a descrisa la punctulu precedentu (Ex. Nr. 152/1888).

— Spre sciintia.

Nr. 65. Comitetulu „Reuniunii femeiloru romane din Sibiiu“. prin hàrtia dto 16 Iuniu a. c. arata, cá cu $\frac{1}{4}$ a. c. a terminatu colectarea de modele pentru lucruri de màna femeiesci, in scopulu instructiunei in scól'a de fete a Associatiunei, si substerne, pe lângã consemnare, obiectele intrate dela datulu raportului seu din urma, 26 Decembre 1888 Nr. 105.

In legatura numitulu comitetu presenta si notele despre spesele avute cu colectarea in suma de 47 fl. 71 cr. v. a. spre egalare, multiamindu acestui comitetu pentru-cã'i s'a incredintiatu acèsta afacere, si asigurându'lu si pe viitoru de servitiile sale in favorulu scólei Associatiunei. (Ex. Nr. 153/1889).

— Cu multiamita spre sciintia, avèndu a se adevèri primirea modeleloru trimise.

Sum'a de 47 fl. 71 cr. v. a. se avisédia la cass'a Associatiunei spre platire. Ofertulu comitetului „Reuniunii femeiloru“ de a'si pune si in viitoriu servitiile sale in favorulu scólei Associatiunei, servesce spre placuta sciintia cu atátu mai vèrtosu, cu càtu chiar si pâna aci, acea intreprindere de a càuta la poporulu romanu modele de tieseturi, cuseturi si alte lucruri de màna, a inceputu a destepta o emulatiune nobila, pe care trebuie se o dorimu cu totii si care s'a manifestatu in parte si la espositiunea surprindietóre a lucruriloru de màna cu ocaziunea esameneloru dela scól'a si internatulu Associatiunei transilvane din anulu acesta.

Nr. 66. Raportulu dnului Basiliu P. Harsianu avocatulu in afacerea lasamèntului dupa A. Iancu, a legatului dupa Ioanu Romanu din Fagarasiu si in caus'a lui Visia G. contra Curesu Vasile. (Ex Nr. 155/889).

Serversce spre sciintia, avèndu a se folosí la compunerea raportului generalu alu comitetului càtra adunarea generala a Associatiunei din acestu anu.

Sibiiu, d. u. s.

Georgie Baritiu m. p.,
presiedinte.

Dr. I. Crisianu m. p.,
secretariu II.

Acestu procesu verbalu se increde spre verificare dloru: Ioanu Popescu, Ios. St. Siulutiu, P. Cosm'a.

S'a cetitu si verificatu. Sibiiu in 5 Iulie 1889.

I. Popescu m. p.

I. St. Siulutiu m. p.

P. Cosm'a m. p.

Nr. 176/1889.

Procesu verbale

alu comitetului Associatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu luat in sedinti'a dela 9 Iulie 1888.

Presiedinte: George Baritiu. Membrii presenti: Br. D. Ursu, I. Hanea, E. Macellariu, I. St. Siulutiu, I. Popescu, B. P. Harsianu.

Secretariu: Dr. I. Crisianu.

Nr. 67. On. Directiune dela scól'a Associatiunei prin hàrtia dto 3 Iulie a. c. Nr. 74 substerne. spre revisuire protocolulu luat in conferinti'a corpului didacticu dela numit'a scóla, ținuta la 1 Iulie a. c.

Din protocolu se vede:

a) cá examenele publice s'au ținutu, conformu programei stabilite sub conducerea presiedintelui Associatiunei, a dlui G. Baritiu, si a decursu spre deplina multiamire.

b) cá dlu inspectoru de scóle alu comitatului Sibiiului a cerutu, se'i se arete oficiosu modulu, ce se va urma, si rezultatulu, ce se va obținea cu ocaziunea compunerii corpului didacticu pentru anulu viitoriu.

c) cá fisiculu comitatului luându ansa dela unu singuru casu de morbu contagiosu ivitu acum la finea anului scolasticu, a cerutu, cá pe viitoriu se se faca provisiune, precum este la tóte institutelu de educatiune organizate cu multa prevedere si grija, cá elevele, care s'ar intempla vreodata cá se fia atacate de morburi contagióse, se nu zaca in internatulu edificiului scólei, càci in asemenea casuri conformu legiloru existente, internatulu ar' trebui sè se inchida; ar fi deci sè se faca ingrigiri de unu localu afara din edificiulu institutului pentru casurile amintite.

d) cá s'a observatu in decursulu anului, cá tievile, care conducu ap'a din scaldatori si din bucatarie, une-ori se astupa si cá aceste defecte ar trebui indreptate.

e) cá in vederea eventualitatii de a se deschide pentru anulu viitoriu cursulu complimentariu, ar fi a se face ingrigiri inca de o putere didactica, ordinara sau suplenta. (Ex. Nr. 161/1889).

— ad a) raportulu despre examenele publice servește spre știința cu plăcere.

ad b) se scrie concursu pentru ocuparea celor 3 posturi de învățatori și a postului de învățător, ȳr' la timpul seu Onoratulu inspectoratu se fia încunoscitiatu despre rezultatulu obținutu la ocuparea corpului didacticu.

ad c și d) se alege o comisiune în persoanele dloru G. Baritiu, Br. D. Ursu și G. Candrea, carele din urma în calitatea sa de cassariu este totodata și economulu zidiriloru Asociatiunei

Acęsta comisiune se autorisędia, c dupa-ce va fi consultatu barbati esperti în lucru, se iee mesurile de lipsa; că încă în decursulu feriiloru se delature lipsele și neajunsurile aretate.

ad e) pentru casulu, cându se voru presenta eleve, se deschida și cursulu complementariu; incátu pentru instițuirea unei noue puteri didactice, afacerea se ține de o camdata în suspensiu.

Nr. 68. Onorat'a Directiune dela scóla Asociatiunei, prin hrtia dto 9 Iulie a. c. Nr. 80 substerne unu raportu despre socotelele scólei și ale internatului pe timpul dela 1 Iulie 1888 pna 7 Iulie a. c. (Ex. Nr. 175/1889).

— Se transpune unei comisiuni în persoanele dloru E. Macelariu și G. Candrea, carea va avea se censureze socotelele, care se afla depuse la directra institutului, ȳr' despre rezultatu se raporteze la timpul seu comitetului.

Sibiiu, d. u. s.

G. Baritiu m. p.,
presiedinte

Dr. I. Crisianu m. p.,
secret. II.

Verificarea acestui procesu verbalu se increde d-loru : Ioanu Hanea, Elie Macelariu, Ioanu Popescu.

Cetitu și verificatu. Sibiiu în 10 Iuliu 1889.

E. Macelariu m. p.   Ioanu Hanea m. p.   Ioanu Popescu p. m.

Avisu!

Conformu conclusului comitetului Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana și cultur'a poporului romanu, adusu în șiedinti'a dela 9 Iulie a. c. la scóla civila de fete cu internatu a Asociatiunei se va deschide cu inceperea anului scolasticu 1889/90 de nou cursulu complementariu, prevediutu în statutulu de organizare ȳ. 4 pentru casulu, cându se voru presenta eleve.

Fiindcă amintitul cursu are în prim'a linie męnirea; a da învățamentulu din clasele ordinare o directiune pronunțiat spre ocupatiunile, ce astępta pe eleve în viața practica, prin urmare a satisface nesce trebuinție frte însemnate, se atrage asupr'a lui luarea aminte a Onoratiiloru parinti interesati. Elevele, care

dorescu se fia primite în acestu cursu, voru avea se se însinue la directiunea institutului celu multu pna la 3 Septemvrie n. a. c.

Sibiiu, în Iulie 1889.

Comitetulu Asociatiunei transilvane.

Nr. 176/1889.

Concursu.

Pentru ocuparea cu 1 Septemvrie n. a. c. a 3 posturi de învățatori și a a unui postu de învățător la scóla civila de fete cu internatu a Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana și cultur'a poporului romanu, prin acęsta se scrie concursu.

Doritorii de a ocup vre-unulu dintre posturile amintite au se presentę următoarele documente:

a) atestatu de botezu;

b) documentu despre cualificatiunea ceruta prin legea statului (ȳ 103 a Art. de lege XXXVIII din 1868 pentru ocuparea de posturi de învățatori la scóle civile;

c) o aretare în scrisu despre studiile pregatitoare și despre ocupatiunea de pâna acum;

d) aretarea specialitatii, pentru care sunt pregatiti cu deosebire, și

e) fiindu limb'a romana limb'a de propunere, se dovedęsa c posedu perfectu limb'a romana în vorbire și în scriere; pentru postulu de învățător se cere, pe lnga cualificatiunea amintita mai susu, și cualificatiune speciala pentru lucrulu de mna și vęrsta de celu puținu 20 de ani.

Concurentii, cari voru doved aptitudinea speciala în privinti'a cunscerei și a limbei germane, franceze, a gimnasticeii sau altei specialitati de scóla, vor avę preferința între cei altfelu cu pregatiri egale.

Fia-care concurentu, care va fi alesu învățatoriu sau învățător, se obliga a propune pna la maximulu de 30 óre pe septemna.

Cu posturile, ce sunt a se ocupa, sunt împreunate următoarele beneficii:

a) învățatoriloru salariu anualu de câte 700 fl. v. a. și 150 fl. v. a. bani de cuartiru;

b) învățatorei, pe lnga intręga întreținere în internatu (viptu, locuintia, inclțitu, luminatu, spalatu) salariu anualu de 400 fl. v. a.

Concursele insgite de documentele numite mai susu se se presentę subsemnatului comitetu pna la 15 Augustu st. n. anulu curentu.

Din șiedinti'a comitetului Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana și cultur'a poporului romanu țnuta în Sibiiu la 9 Iulie n. 1889.

Georgie Baritiu m. p.,
presiedinte.

Dr. I. Crisianu m. p.,
secretariu II.